

Nhật tụng Kālāma – Kinh tụng trích điểm

Kinh Hội chúng – 20/08/2023

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi bài

(Trích, [Tăng Chi Bộ, Chương Hai pháp, V. Phẩm Hội chúng](#))

Hôm nay chúng ta học Kinh Hội chúng.

Ở đây thưa bà con, có chuyện thế này. Bài kinh này nếu chỉ lướt qua mình thấy thường lắm, mình thấy cũng dễ hiểu mà. Nhưng nó lớn chuyện chỗ này:

Bà con thấy, chúng ta đều là ai trên cuộc đời này đi nữa, chúng ta giàu cỡ Bill Gates hay là người vô gia cư, chúng ta luôn luôn có mặt một cách vô tình hay cố ý trong một đoàn thể nào đó, trong một tổ chức nào đó, hoặc thậm chí trong hệ tư tưởng nào đó. Thí dụ, giờ tôi là người homeless, tôi đâu có màng chính trị, tôi đâu có màng ba cái cộng đồng, hiệp hội, tổ chức xã hội. Tôi homeless mỗi ngày lang thang tôi xin được tôi xin, tôi chôm được tôi chôm, đại khái vậy. Tôi đâu có biết cái gì, đoàn thể, tổ chức gì đâu; Nhưng mà thật ra một cách kín đáo, và vô tình tôi luôn luôn và luôn luôn thuộc về một tầng lớp – nói rộng, một nhóm, một phe, một cánh nào đó trên đường phố, trong xã hội – nói về xã hội tôi thuộc về tầng lớp nào đó; nói trong sinh hoạt một cách kín đáo vô tình tôi thuộc về những người trong tầng lớp của tôi. Tôi nhắc lại là trong vô tình đó nha.

Còn tất cả người còn lại, một cách vô tình hay cố ý chúng ta thuộc về một tổ chức, một hệ thống, một cộng đồng, một đoàn thể nào đó. Thí dụ, trong room các vị nói không, tôi ăn cơm nhà tôi, tôi ở nhà tôi, tôi có vợ chồng con cái tôi không thuộc về ai. Không. Các vị luôn luôn thuộc về. Về mặt tinh thần, có người cả sinh hoạt lẫn tinh thần; có người tinh thần thôi không sinh hoạt; Có người chỉ cộng hưởng trong sinh hoạt, nhưng không cộng hưởng trong tinh thần; Có khi chúng ta chỉ cộng hưởng trong tinh thần không cộng hưởng trong sinh hoạt; có đôi lúc chúng ta cả 2; Không có trường hợp thứ 4, không có chuyện không sinh hoạt chung mà tinh thần cũng không thuộc về nhóm nào là sai bét. Luôn luôn chúng ta thuộc về một tổ chức, một cộng đồng, một phe nhóm, một đảng phái, một hệ tư tưởng, một hệ ý thức nào đó mà mình không ngờ.

Tôi hỏi câu nhẹ thôi: Mấy bé đánh giày nhỏ quá mình không nói. Mấy lớn, người lang thang, vô gia cư, móc túi, chụp giựt trên đường phố, ...chỉ cần họ không mất trí, hỏi nhẹ họ câu thôi: Thích Mỹ hay thích Trung Quốc? Thấy chưa, họ không quan tâm chính trị; Không, họ không quan tâm. Có cảm tình với Chúa hay với Phật. Muốn đi nước ngoài hay tiếp tục ở trong nước? ... Thí dụ vậy. Họ không hề có ý thức chính trị, họ không biết chính trị là gì, nhưng ít ra họ luôn luôn thuộc về một hệ tư tưởng, hệ nhận thức, hệ ý thức nào đó.

Tại sao tôi đánh vòng lớn như vậy, tôi muốn nói cái gì? Tôi muốn nói thế này: Chúng ta không thể nào sống một mình, chúng ta luôn thuộc về một cộng đồng, một hệ tư tưởng, một tổ chức, một

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

đoàn thể nào đó. Đoàn thể, tổ chức ấy đưa ta đi lên hay đi xuống, làm ta cười hay làm ta khóc là chuyện khác? Vì sao, vì sao mình lại có mặt trong hệ tư tưởng, trong nhóm người, trong tổ chức, cộng đồng làm cho mình khóc? Mình đi theo nhóm người làm cho mình cười thì dễ hiểu rồi, nhưng tại sao chúng ta lại có mặt trong cộng đồng, đoàn thể, bầy đàn làm cho mình khóc? Tại sao?

Sáng sáng dân miền Tây ra ruộng, nhìn mấy con bù mắt, cả hàng ngàn con bu mắt nó bay từng bầy từng bầy, hoặc kiến, mối mình thấy nó cũng di chuyển sinh hoạt từng bầy từng bầy. Vì sao vậy? Nó phải có điểm tương đồng nhất định nào đó để mà khi mang thân người nó thuộc về cộng đồng nào đó, tầng lớp nào đó, khi nó về trời nó cũng là cộng đồng, phe nhóm, đảng phái nào đó; mà khi nó sa đọa làm cô hồn các đảng phiêu phong dã quỷ thì cũng là một bầy một đảng, rồi nó làm kiến, mối, cá, chim cũng bầy đàn. Tại sao nó đi chung với nhau? Vì nó có điểm tương đồng.

Tôi nhắc lại 2 chuyện đầu tiên: **Chúng ta không thể nào một mình giữa vũ trụ này.** Luôn luôn và luôn luôn, một cách kín đáo hay công khai, một cách hữu ý hay vô tình chúng ta luôn thuộc về một phe nhóm, một tầng lớp, một tổ chức, một cộng đồng, một xã hội ... nào đó. Đó là chuyện thứ nhất.

Thứ hai, **chuyện chúng ta có mặt trong cộng đồng tổ chức nào đó làm cho mình cười hay mình khóc là do mình chọn lựa. Nhưng chọn lựa không chưa đủ. Chọn lựa phải có hướng sống và hướng hành động.** Chúng ta phải sống thế nào đó, hành động thế nào đó để cộng sinh, cộng hưởng, cộng trú, cộng tác với cộng đồng, với tổ chức, với bầy đàn đó. Cái gì đẩy chúng ta vào một cộng đồng, bầy đàn làm mình khóc, làm mình cười, làm mình hạnh phúc, làm mình đau khổ, làm mình đói rách, làm mình lảm than, làm mình thịnh vượng, sung sướng? Ở đâu ra? Do mình.

Tôi nhắc lại, mình không thể sống một mình. Nếu kiếp này mình không chứng thánh, còn tiếp tục luân hồi thì bắt buộc đời sau kiếp khác chúng ta phải tiếp tục có một cộng đồng, một tổ chức, một phe nhóm, một bầy đàn nào đó cho chúng ta có mặt một cách vô tình hay kín đáo.

Để có mặt cộng sinh và cộng hưởng với những tổ chức bầy đàn, đoàn thể làm mình vui thì ngay tại đây và bây giờ chúng ta đã phải bắt đầu chuẩn bị một vốn sống, một nền tảng :

- Sinh thức,
- Tâm thức,
- Ý thức,
- Nhận thức

để mình có thể trôi về bến bờ nào làm mình cười, mình tấp vào tổ chức, cộng đồng, bầy đàn nào làm mình cười. **NGAY BÂY GIỜ.**

Đừng nói tôi luôn luôn một mình. Nói vậy rất là ngu. Không có. Không có chuyện đó đâu. Chúng ta luôn luôn thuộc về. Chính chúng ta luôn luôn thuộc về một xã hội, một đất nước nào đó. Chính it,

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

chúng ta thuộc về đất nước nào đó. Mặc dù mình trốn trong núi, mình đào hang mình khoét lỗ mình sống trong đó nhưng tại sao anh ở Nhật mà anh không về Do Thái? Tại sao? Tại sao anh sinh ở Pháp mà không ở Đức? Tại sao anh ở Thụy Sĩ mà anh không ở Luxemburg hay Monaco? Why? Anh đừng nói anh vô hang sống xa lánh đoàn thể, xã hội. No. Anh còn cái quốc tịch mà, anh còn cái passport trong người anh mà. Thấy chưa? Anh không thể nào trốn được đâu. **Cho nên ngay bây giờ và tại đây chúng ta phải chuẩn bị chốn về, gồm có: Không gian và cộng đồng bày đàn mà anh sẽ góp mặt, ngay bây giờ và tại đây.**

Chúng ta đánh một vòng cho thấy bài kinh này ghê thiệt. Bài kinh này Ngài dạy cho mình, ngay tại đây, bây giờ con hoàn toàn có thể góp mặt với Thánh chúng nếu mà con na ná, same same mấy ông thánh; Tại đây và bây giờ con chỉ có thể cộng trú, cộng sinh, cộng tác với đám tào lao ruồi bu nếu con có nền tảng nhận thức, nền tảng sinh thức, sinh thái nó giống đám ruồi bu thì con chỉ có thể cộng tác, cộng sinh, cộng hưởng, cộng trú với đám đó thôi. Đừng nghĩ rằng tôi sống một mình là tôi không thuộc về ai, sai, sai bét; Không có. Hồi nãy tôi nói rồi, chí ít chúng ta có cái quốc tịch nào đó. Chúng ta phải thuộc về một đất nước nào đó, một cộng đồng, một chính thể nào đó, đừng nói không có, bắt buộc phải có. Chuột, gián nó còn có cộng đồng bày đàn để nó cộng sinh mà. Làm gì mình không có.

1. Ở đây, Ngài dạy, Hội chúng, đoàn thể có nhiều loại, nhưng gom chung có 2: **Hướng thượng & Hướng hạ; Tích cực & Tiêu cực.**

- Hướng thượng hay hướng hạ? Hướng thượng đi lên, Hướng hạ = đi xuống.

- Tích cực hay tiêu cực? Tích cực hướng đến cái tốt, cái vui, cái lành, cái thiện; Tiêu cực hướng đến cái xấu, cái ác, cái khổ, cái buồn, cái đau, máu lệ.

Không ai muốn máu lệ đâu, không ai muốn chát chua cay đắng đâu; Nhưng, đa phần chúng sinh, do tác động của tập khí sanh tử nhiều đời, ai cũng muốn hưởng quả lành nhưng nhân lành ai cũng sợ hết; Nhân lành khó lắm. Quả lành ai cũng mê quả khổ ai cũng sợ. Nghe kỹ cái này.

Quả lành ai cũng mê: Đẹp, giàu, giỏi, khỏe – ai cũng mê, nhưng nhân lành ai cũng ngán vì nó khó lắm. Bối thí, giữ giới, ngồi thiền, cung kính, phục vụ, nghe pháp... nó khó làm. Một là tâm mình không sẵn; Hai là Điều kiện không sẵn; Chưa kể có cái thứ ba mới chua, xã hội, có những xã hội mình làm thiện khó lắm. Mình hiền nó đê đầu cư sĩ cổ.

Tôi có kinh nghiệm này, trong chư tăng, trong Phật tử mà mình khiêm tốn cái là nó leo lên đầu nó ngồi. Tôi nói thẳng, chư tăng luôn. Mình giữ luật thì mình gặp vị lớn hạ thì mình cung kính nhưng lùi liền, chứ còn mình có vẻ chăm sóc là bắt đầu họ đòi tùm lum, rót ly trà đòi ly cafe, rót ly cafe đòi ly đá chanh, pha đá chanh đòi chanh muối, chanh muối đòi xí muối, ô mai là một đồng. Đa phần chúng ta như vậy. Bối thí, trì giới không có dễ đâu. Đòi nó canh me đập mình xị máu. Nhớ cái đó.

Hôm nay các vị thấy tôi nói pháp nặng lời nhưng đó là sự thật.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

1. Tâm lành mình hiếm lắm
2. Điều kiện (sức khỏe, tài chánh, thời gian) không có.
3. Điều kiện khách quan, cuộc đời nó không cho mình hiền. Mặc dù ai cũng thích người hiền; Tin tôi đi. Các vị tìm chỗ nào bố thí, giữ giới, ngồi thiền một cách vui vẻ, tìm dùm tôi đi; Tại Việt Nam. 100 triệu dân Việt Nam, tăng ni hàng chục ngàn, chùa cũng hàng chục ngàn, các vị tìm dùm tôi, không phải dễ đâu. Xáp vô chùa, cửa thiền thanh tịnh, nó tanh còn hơn ngoài chợ cầu Ông Lãnh nữa. Đấu đá, ganh tị, đâm thọc, chia rẽ, ly gián, phe phái, bất chấp Tam Bảo, miệng nói Nhân Quả sống như con dòi, cửa thiền không thanh tịnh.

Chính vì những cái này cộng lại, ai cũng thấy nhân lành khó hết trơn. Nhân ác thì dễ: Ăn nhậu, nhảy nhót, bài bạc, sa đà, bệ rạc, rất dễ lúc nào cũng 1 tỷ người canh me rủ mình đi hết.

Giờ làm thiện thử một tháng coi tôi nói đúng không? Cầm 1 tỷ trong tay, bước vô mấy chỗ từ thiện, chùa miếu, bị gạt là 80%. Mình cầm 1 tỷ trong tay đó, còn thứ không có tiền là xong. Không đâu dòm mặt mình hết. Đó là khoản bố thí. Còn giữ giới, anh ở đâu mà anh giữ? Anh ở đâu? Anh có tiền sống hay chưa? Anh lo xong nhà anh chưa? Giữ giới không phải dễ, giữ bát quan không phải dễ, 5 giới còn khó. Nghe pháp, anh nghe ở đâu? Nghe cái gì? Nghe với ai? Không phải dễ đâu quý vị. Khó lắm.

Chính vì vậy, mình chốt: **Phàm phu - quả lành ai cũng mê, nhân lành ai cũng ngán; Quả xấu ai cũng sợ, mà nhân xấu ai cũng thích. Chính vì lẽ này đời là máu lệ đừng có trách.**

Trong bài kinh Hội chúng này, đức Phật dạy cho mình một loạt những so sánh. Thế nào hội chúng thâm sâu, thế nào là hội chúng nông cạn. Trong đây nói rất rõ.

Hội chúng nông cạn = Hội chúng thích nói hơn nghe, thích nói hơn làm, phóng dật, thất niệm, không trí.

Ở đây các vị thấy

muṭṭhassatī = Thất niệm

asampajānā = Không tuệ

asamāhitā = Không có định

vibbhantacittā = Tâm tán loạn, loạn động

pākatindriya = Buông trôi thả nổi 6 căn; buông xuôi, không kiểm soát. Ở đây tôi không xài chữ “thứ thúc” nghe nó chua, mệt lắm. Người không nghe pháp thường nghe chữ thứ thúc nó mệt lắm. Nghe chữ buông xuôi, buông thả dễ hiểu hơn.

6 căn buông thả = mắt thấy, tai nghe chỉ theo đuổi cái mình thích, bất chấp cái đó nên hay không nên, chạy theo cái mình thích, trốn chạy cái mình ghét, bất chấp thiện ác, bất chấp nỗi khổ niềm đau của người khác, chỉ biết mình thôi; 6 căn buông thả.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Hội chúng như vậy là hội chúng sa đọa, ngay hiện tại họ sống như loài sa đọa; Khi họ chết họ về với loài sa đọa thì đương nhiên là sa đọa; nhưng ngay bây giờ họ sống với tâm thức loài sa đọa; tưởng tượng mình có mặt trong hội chúng đó, buổi đầu tâm thức sốc sốc có chút đối kháng, sau đó hòa giải, thỏa hiệp, đồng hóa, là Cá mè một lứa, một phe, một bầy luôn; Đừng gì trách mai này làm một bầy dưới cống, một bầy trong chuồng, trong trại. Là tại vì sao? Vì chúng ta từng cộng hưởng, cộng sinh, cộng trú, cộng tác với nhau trong tinh thần hướng hạ. Quan trọng lắm, rất là quan trọng.

Chúng ta phải đồng ý với nhau một điều; Tôi nhắc lại ý hồi nãy: CHÚNG TA KHÔNG THỂ SỐNG MỘT MÌNH. Chư Phật tự ngộ như Chánh Đẳng Giác, Toàn Giác, không thầy chỉ dạy, đúng, nhưng các Ngài cần vô số sự hỗ trợ để mới có thể thực hiện lộ trình tự ngộ ấy.

Chư Phật tự ngộ gồm có Chánh Đẳng Giác và Độc Giác; không thầy dạy, các Ngài tự chứng thánh, vậy mà các Ngài cần đến vô số sự hỗ trợ của quần chúng để thực hiện hoàn tất lộ trình tự ngộ ấy, nói chi những người còn lại.

Nếu hôm nay có kiểu sống không ra gì mặc nhiên chúng ta có mặt trong hội chúng không ra gì, thì mai này chúng ta về cộng sinh, cộng trú, cộng hưởng với hội chúng không ra gì, với những bầy đàn không ra gì; Và những bầy đàn ấy nó chỉ kéo mình xuống thôi. Nếu hôm nay mình sống thiện thì một cách mặc nhiên chúng ta thuộc về hội chúng lành mạnh, hướng thượng, hướng thiện thì mai này tất trở một phát tự nhiên thiện nghiệp đẩy mình vào mấy hội chúng đó. Mai này gặp mấy vị Tam Tạng rất dễ, gặp những hành giả Tứ niệm xứ rất dễ, gặp những vị chân tăng, chân tu rất dễ. Là vì sao? Vì mình có sự chuẩn bị, mình có nền tảng rồi. Nền tảng sinh thức, tâm thức, nhận thức. Có rồi; Chúng ta đương nhiên, mặc nhiên, cố nhiên thuộc về họ, thuộc về hội chúng đó rất dễ.

Hôm nay có những người sơ cơ không biết gì hết, bước chân vào đạo gặp ngay chóc minh sư, gặp ngay chóc thiện hữu. Còn có những mất mấy chục năm thờ một ông thầy, thờ một người bạn không ra gì, mấy chục năm cái đầu trơ trơ như gỗ đá vậy đó. Cũng mang tiếng Phật tử, cũng mang tiếng thờ Phật trên đầu, có hết nhưng không được gì hết. Là do cái gì? Nền tảng tâm thức mình dẫn đến hướng sống, hướng hành động; Từ đó nó dẫn đến chuyện chọn bạn, chọn thầy, chọn bầy đàn để mà cộng sinh, cộng trú, cộng hưởng, cộng tác; Từ chỗ cộng trú cộng hưởng sai lầm như vậy nó tiếp tục đẩy chúng ta đi sâu vào cộng trú sai lầm, càng sai càng lún, càng lún càng sai, và càng sai càng lún.

Hội chúng đầu tiên là hội chúng nói nhiều hơn làm, nói nhiều hơn nghe, thất niệm, không tuệ, không định. Hội chúng ngược lại là Hội chúng thâm sâu.

Thâm sâu là sao? Trong kinh đức Phật dạy rất rõ, Kinh Tăng Chi, phần ba Ngài dạy: Đây các tỳ-kheo có những người rất dễ ước lượng (= đánh giá), có những người rất khó ước lượng, có những người không thể ước lượng.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Ở đây, thâm sâu là người khó ước lượng và không thể ước lượng. Còn nông cạn là dễ ước lượng. Ước lượng là sao? Mình nhìn kiểu sống bất thiện mình biết chắc rằng người này hiện tại đau khổ, tương lai sa đọa; Xong. Giờ họ có đọa làm con gì cũng là con: Con cọp, con beo, con voi, con gấu, hay con dòi, con kiến, con chuột, con giun; Hễ sống bất thiện thì khổ hiện tại, sa đọa tương lai; Xong.

Phàm phu sống thiện = Khó ước lượng.

Hôm nay tôi nhìn các vị là cư sĩ, nghèo, xơ xác, bệnh hoạn, không hảo tướng, thiếu bằng cấp, không học thức ... nhưng các vị sống bằng tâm lành, thì các vị thuộc dạng khó ước lượng vì các vị không biết các vị sống nhiều với thiện pháp nào, chính kiểu thiện pháp các vị theo đuổi nó sẽ đưa các vị tới tầng cảnh giới tôi không lường được. Nên nhớ, tầng Tứ Thiên Vương khác tầng Đạo Lợi; tầng Đạo Lợi khác Dạ Ma, Đâu Suất, Hóa Lạc, và Tha Hóa Tự Tại; Rồi Tha Hóa Tự Tại tầng Dục thiên cao nhất khác tầng Phạm thiên. Mà tầng Phạm thiên khác tầng Phạm thiên cao nữa. Cứ như vậy. Khác biệt rất lớn; chưa hết, những khác biệt trong cảnh giới nhân – thiên nó khác biệt dễ sợ lắm. Có những vị, họ có khả năng chứng thiên, chứng thánh; có những vị có khả năng tu tập Ba La Mật thành Chánh Đẳng Giác, Độc Giác, Tinh Văn, Chí thượng ... tùm lum hết. Đúng không? Nói chung mình thấy đã lọt vào cảnh giới Nhân – Thiên trong đó đủ thành phần hết;

Nhưng trong đám đọa chỉ phán một chữ thôi “đọa” là không còn gì để bàn. Ví dụ, đọa làm giun với đọa làm chuột thì nó khác nhau cái gì? Nói về mặt sinh học thì con giun khác con chuột, nhưng mà khác cho vui thôi chứ nói trong chuyện luân hồi thì hai đọa mù mịt giống nhau hết. Cơ hội trở lại Nhân – Thiên giống nhau, nó mù mịt mà. Nhưng trong đám thiện khó lắm. Mình không biết trong đám thiện ai là người có khả năng chứng thiên, chứng đạo đời này, ai là người có khả năng chứng thiên, chứng đạo đời kế tiếp, ai là người có khả năng chứng thiên chứng đạo 3 kiếp nữa? 8 kiếp nữa, 10 kiếp nữa? Mình khó lường lắm. Ngay hiện tại, họ đang theo đuổi pháp môn nào, họ đang học học cái gì, hành cái gì, chứng cái gì, có đủ thứ trong đó, rất khó lường.

Người thiện cảnh giới rất đa dạng, đa dạng về mặt tích cực; Còn cảnh giới sa đọa thì đa dạng về mặt tiêu cực, mà đã nói đa dạng tiêu cực thì không có gì để bàn, nói chung một chữ thôi: Khổ; thêm chữ nữa: Tối. Một là tối; Hai là khổ; Nhưng đám thiện nó khó lường lắm.

Đây lý do tại sao đức Phật dạy có 3 hạng chúng sinh:

- Dễ ước lượng = Sống bất thiện dễ ước lượng.
- Khó ước lượng = Sống thiện, chưa chứng La Hán.
- Không thể ước lượng = Chứng La Hán.

Ví dụ này dễ hiểu nè, thất học dễ ước lượng lắm; thất học thì có nhiều kiểu mình chỉ nói thất học xong;

Trong đám trí thức rồi lắm, trong đó có giáo viên, cấp 1, cấp 2, 3, giảng viên đại học, rồi cái gì nữa? Có những người họ giảng cho sinh viên ngoại quốc chứ không gì sinh viên bản xứ, rồi có

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

những người họ có hàng trăm báo cáo, khoa học cho nước ngoài nó đọc, có những người họ nắm trong tay vận mệnh chính trị, kinh tế, xã hội, giáo dục, quốc phòng của cả quốc gia hay khu vực hay châu lục. Có. Ghê không. Trong đám trí thức ghê vậy. Họ nắm trong tay họ vận mệnh của làng, xã, ấp, huyện, tỉnh; họ nắm trong tay họ vận mệnh kinh tế của một tỉnh, một khu vực, một vùng, một miền; họ có thể chi phối chính trị, tôn giáo cả một vùng; Thí dụ, mấy ông sư học giỏi gì thì giỏi, tu hành đắc đạo gì thì đắc, nhưng chỉ có một ông có tóc ngoài đời ổng làm chính trị, ổng mà leo lên được làm chủ tịch nước, làm tổng bí thư là chính ổng là người quyết định Phật pháp phát triển được hay không. Ghê không. Ghê vậy đó. Hàng trăm vị thuộc lòng Tam Tạng nhưng về mặt nổi xã hội ai là người quyết định các vị Tam Tạng này được học? Khóa đầu lữ đào tạo không nói gì nhưng mấy khóa sau có tiếp tục được đào tạo nữa hay không cũng do mấy ông khác. Cho nên, phải nói ai trong xã hội, một khi lọt vô đám trí thức rồi thì tầm hoạt động của đám trí thức rất đa dạng, phong phú, sức ảnh hưởng vô bờ, khôn lường.

Còn đám thất học thì dễ lắm, thất học có nghĩa là dốt, hết; Nó không làm gì cho xã hội đâu, yên tâm; Người có quyết định vận mệnh vũ trụ là đám phước báu, đám có trí, đám có tâm lành, tâm thiện; Chứ còn đám đọa nó không quyết định được gì hết.

Cho nên người sống thiện pháp được xem là người thâm sâu, khó ước lường.

Nhớ cái đó. Nãy giờ tôi nói tới nói lui cho các vị thấy chỗ đó quan trọng.

Đức Phật dạy có 3:

- Hạng dễ ước lường – Sống bất thiện
- Hạng khó ước lường – Sống thiện, chưa chứng La Hán
- Hạng không thể ước lường – Vị A La Hán. Cảnh giới tâm thức của vị A La Hán là khôn lường, vô bờ, không đáy; chỉ có La Hán mới hiểu nhau thôi. Nhớ cái đó.

Ở đây, Ngài nói có 2 hội chúng: Hội chúng nông cạn, và hội chúng thâm sâu là như vậy đó; Thâm sâu là khó lường. Thiện mà, khó lường.

Hội chúng thâm sâu là hội chúng nó niệm, có trí, có định.

2. Hội chúng manh mún, rời rạc & Hội chúng đoàn kết

Vagga = Chapter, Chương, mục, group, community = Nhóm, đám, cộng đồng. Có nghĩa xấu = Dissociation, manh mún, rời rạc.

Chú giải nói rõ chữ Vagga = Manh mún, rời rạc.

Có 2 hội chúng: Manh mún, rời rạc và Hội chúng đoàn kết.

Thế nào là hội chúng manh mún, rời rạc? Là hội chúng không có khả năng đoàn kết.

Nghe cho kỹ nha.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Dầu là đám bất thiện nhưng phải có tố chất tích cực mới đoàn kết được. Bất thiện, cùng rủ nhau đi ăn cướp, cùng rủ nhau buôn ma túy, cùng rủ nhau cướp nhà băng, cùng rủ nhau làm hệ thống xã hội đen nhưng nó phải có một phần tố chất tích cực nó mới đoàn kết được. Nói gì là hành thiện.

Hội chúng rời rạc = Mỗi cá nhân chỉ biết nghĩ tới mình, luôn trong tình trạng đấu đá, mâu thuẫn, chia rẽ.

Người ta kể rằng: Con gì bỏ vô xô có thể nhảy ra nhưng con cua thì không. Đây là một ví dụ, đừng hiểu lầm 100%; Người ta chỉ hình ảnh hóa vấn đề thôi; Con cua khi bỏ vào xô, con này bò lên, con kia kéo xuống. Tập tính con cua là vậy đó. Tâm lý chúng sinh là như vậy, kéo nhau xuống, chúng ta không muốn ai hơn mình, trên mình, sướng hơn mình. Anh phải giống tui hoặc tệ hơn tui chứ anh không thể nào hơn tui. Bản chất đó là bản chất cố hữu, muôn thuở vì cái Tôi mình lớn quá, nó quan trọng quá lúc nào cũng đấu đá, giành giật, tương tranh thì mình mới chịu.

Trong kinh Đế Thích Sở Vấn – Trường Bộ, Đế Thích hỏi: Vì đâu chúng sanh lúc nào cũng tương tranh, đấu đá, không đoàn kết với nhau?

Đức Phật dạy: Do rất nhiều thứ nhưng Ngài chốt lại chỉ có 2 thứ phiền não nổi bật, dù cái nền là Vô minh, Tham ái và Tà kiến, đúng; nhưng cái nổi, mặt nổi là do Ganh tỵ và Bùn xỉn. Không muốn người ta được gì (Ganh tỵ), Không muốn mình bị mất cái gì (Bùn xỉn). Chỉ vì 2 ý niệm được mất này; Chỉ muốn mình được mà sợ người ta được; chỉ muốn người ta mất cái gì đó chứ không muốn mình bị mất cái gì đó; Sợ mất cái gì đó là Bùn xỉn; Sợ người ta được cái gì đó là Ganh tỵ. Đức Phật dạy do 2 cái này.

Nói phớt qua thì không có gì. Nhưng ngòi ngấm ngấm thì vì 2 ý niệm được và mất, theo đuổi 2 cái đó một cách ráo riết, thiết tha; Cả đời chỉ có được - mất, sợ mình mất, sợ người ta được chỉ vì vậy mà đũa nào trèo lên phải diệt bằng được. Giàu ghét, nghèo khinh, thông minh giết; luôn luôn, đó là slogan, tiêu chí sống và hành động; Cứ vậy sống sao nổi. Cho nên, hội chúng này là hội chúng manh mún, rời rạc. Hội chúng này không làm được việc gì hết; Kể cả hội chúng này có ý hướng thượng muốn cùng nhau hành thiện, cùng nhau xây dựng cái gì hay ho tốt đẹp thì cũng không được; Chỉ cần ý thức chia rẽ còn đó thì đừng hòng làm gì kể cả chuyện tốt. Hễ còn cái đó là khá không nổi, nó trèo lên mình diệt liền;

Hội chúng đoàn kết = Hội chúng biết lắng nghe, chia sẻ.

Sống Chánh Niệm = Quên hết mọi thứ quay về với mình.

Sống bằng yêu thương = Quên mình nghĩ về người khác.

Vạch áo xăm cái này. Đạo Phật :

- Sống bằng Niệm, bằng Tuệ = Quên hết mọi thứ quay về với mình
- Sống bằng từ bi = Quên mình nghĩ về người khác;

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Có lúc vậy, có lúc phải quên mình đi nghĩ cho người khác. Có lúc phải quên người khác để quay về với chính mình. Cuộc sống như vậy gọi là Viên dung = Quên mình không phải là để dúi, quên mình là vì lúc đó đang lo cho người khác; khi quên người khác không phải ích kỷ mà phải quay về củng cố bản thân. Nhớ nha.

Chữ “quên mình” trong đạo nó hay vậy đó. **Quên mình không phải thất niệm mà bạn yêu thương. Quên người khác không phải ích kỷ mà tôi quay về củng cố bản thân chuẩn bị nền tảng tiếp tục yêu thương nữa.**

Nhớ cái đó. Phải sống với ý thức như vậy đó, thì mình mới được nằm trong hội chúng đoàn kết;

Quý vị hỏi tôi: Có mặt trong đó có gì quan trọng? Quan trọng chứ. Có mặt trong hội chúng đoàn kết mấy đứa thiện nó mới đẩy mình. Không cần một bàn tay, một ngón út thôi, 1 rùng người mỗi em cho mình 1 ngón út nó đẩy mình lên tới trời. Còn trong hội chúng chia rẽ mỗi đứa cho ngón út nó đẩy mình xuống 18 tầng địa ngục. Nhớ ha. Cái đó quan trọng lắm.

Đừng thấy bài kinh này, tôi liếc qua tôi hiểu liền; No. Nó sâu ghê lắm.

Anh muốn có mặt trong đời sau kiếp khác như thế nào thì anh phải chuẩn bị nền tảng tương ứng với cộng đồng, bày đàn anh muốn. Anh muốn có mặt trên đất nước đó, anh muốn có mặt trong cộng đồng đó, anh muốn chơi người bạn đó, gặp người thầy đó anh phải có nền tảng như thế nào đó.

Giờ tôi xin mượn tôi trước đi. Tôi chỉ kêu thẳng tôi, có nhiều người khi chia tay, họ quay lưng tôi quỳ sụp xuống tôi khẩn, đời này kiếp này xin đừng bao giờ gặp cho đến ngày nào tôi thành Phật thì thôi, đừng gặp lại nữa; Có. Có những người quay lưng, nước mắt lưng tròng, mong ngày tái ngộ. Có những người họ quay lưng đi là tôi quỳ sụp xuống sau lưng họ liền, mong đừng gặp lại; You đi đâu thì đi mong đừng bao giờ gặp lại you nữa; May là tôi, nếu mà người khác, những vị hiền thánh khác mà mình đến làm cho họ ngán mình; dù hiền thánh ai họ cũng thương hết nhưng phải nói thiệt, có những người họ ở gần làm ngài Xá Lợi Phất thoải mái, có những người ở gần làm ngài Xá Lợi Phất không thoải mái. Cái đó có. Chứ ngài không có sân; Ngài Xá Lợi Phất luôn yêu thương, đúng, nhưng mình cà chớn mình cũng làm ngài mệt mỏi lắm. Cho nên: **Muốn dễ dàng gặp mình sư thiện hữu mình phải có nền tảng thế nào = Bồ thí, giới hạnh, niềm tin, trí tuệ.**

Đây là bốn cái mình có thể cộng trú với nhau đời này và đời khác; Đó là nói gọn, tối thiểu.

Sẵn tôi nói luôn. Nhiều khi các vị thấy trong kinh kể thiếu thiếu nhưng mà Không thiếu đâu. Thí dụ ở đây, trong Tăng Chi 4, Ngài dạy đây là 4 pháp để tái ngộ một cách vui vẻ với nhau trong kiếp sau, đầu đó là vợ chồng, cha mẹ, bạn bè, con cái, khi mốc gì đó nhưng muốn tái ngộ một cách vui vẻ trong không gian toàn màu hồng, lấp lánh, lung linh, thơm ngát và mát lạnh thì chúng ta phải có chí ít là 4 cái này: Bồ thí, trì giới, niềm tin, trí tuệ; Mình nghe mình thấy sao không kể cái khác. No. Yên tâm không thiếu đâu. Phật mà, sao thiếu được.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Anh muốn bố thí thì anh phải có bao nhiêu thiện pháp. Nói theo A Tỳ Đàm, anh phải có đủ 25 anh mới bố thí được, anh muốn trì giới ngonlanh cũng phải có 25 tâm sở tích cực anh mới trì giới được; Niềm tin, không phải cuồng tín, mù quáng mà tin là chánh tín – nghe chữ chánh là thấy mùi của trí tuệ rồi, thấy cái lấp lánh, lung linh của trí tuệ trong đó rồi; cuối cùng là Trí tuệ. Trí ở đây phải là 2 thứ trí: Trí nhân quả & Trí tam tướng; **Trí nhân quả là thấy rằng không có gì là vô nghiệm, nói – làm – tư duy cái gì lớn bé đều để lại hậu quả nhất định; Còn trí Tam tướng biết rằng: Mọi thứ do các duyên mà có và đã có rồi phải có lúc mất đi.** Mình có được bốn cái này: Bố thí, trì giới, niềm tin, trí tuệ mình mới cộng trú với nhau đời sau kiếp khác, nó phải tương đồng; Còn không gặp lại kiểu trái ngang Trương Chi Mỵ Nương, gặp đau lắm. Kiểu đó người ta nói là dưa mồi chòi mâm son khó lắm; Còn không Việt Nam có câu: Nhiều khi chỉ đủ sức tha nhau lên giường chứ không thương nhau đến già là vậy đó; Tức là mình chỉ thương nhau ở chừng mực nào đó thôi, có thể tha cho đến giường chứ không thương đến già là vậy đó; Nếu đồng sàng dị mộng thì khó mà an lạc lắm. Nhớ ha.

Cho nên, hội chúng đoàn kết, không phải xáp vô là hay; Thứ nhất, mình thấy: Đoàn kết hay chia rẽ nhưng đoàn kết để làm cái gì? Đoàn kết để cùng đi lên, cùng đi ra, tốt; Đoàn kết để cùng đi xuống, đi vào quần quanh, mệt; Nhớ ha. Cho nên ở đây có hai hội chúng: Hội chúng đoàn kết & hội chúng manh mún.

Tiếp theo.

3. Hội chúng Tối thắng và Hội chúng hạ liệt

Hội chúng tối thắng = Không buông rơi trách nhiệm tu học, cố gắng đạt được những gì chưa đạt, thành tựu những gì chưa thành tựu, những gì có rồi được phát triển thêm, về mặt tu học. Hội chúng này là hội chúng tối thượng.

Kể chuyện hiện tại trước đi. Có lần đức Thế Tôn Ngài cùng ngài Anan và chư tăng đi qua một cánh rừng, đến một chỗ đó, đức Thế Tôn mỉm cười. Đức Thế Tôn không bao giờ cười vô cớ, cười vui vui ngẫu nhiên như mình không có. Chánh Đẳng Giác cười một cái là chấn động vũ trụ, mỉm cười, không thấy rằng, ngài Anan bạch Phật: Thế Tôn thấy duyên sự gì đặc biệt mà Thế Tôn mỉm cười?

Này Anan, Anan có biết ngay chỗ này (chỗ Anan với 500 tỷ-kheo đang đứng), chính ngay tại chỗ này, ngày xưa có ông cư sĩ dẫn đầu 500 anh em, bạn đạo, tu học; bản thân ổng giữ giới giữ ngũ giới, bố thí, nghe pháp, ngồi thiền... 500 ông kia cũng y chang vậy. Một ngày ông kia nghĩ, mình cầm đầu mà mình cũng y vậy thì cầm cái gì, ông nâng cấp lên thọ Bát Quan, đám bạn cũng bắt chước ông; rồi ông tu thiền chỉ, thiền quán, Tam Tạng cũng bắt chước ổng,.. cuối cùng ổng từng bước từng bước, sau cùng ổng chứng La Hán, đám bạn cũng chứng La Hán như ổng. Có nghĩa là: Ổng cứ nghĩ mình dẫn đầu mà mình kém hơn họ là không được. Cứ vậy đó. Ổng cứ leo từ từ. Đó là hội chúng tối thắng. Đến cả đức Thế Tôn –Chánh Đẳng Giác mà Ngài phải mỉm cười hoan hỷ dù chuyện xảy ra ở thời đức Phật quá khứ, lâu lắm rồi.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỈNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Hội chúng thù thắng là hội chúng anikkhittadhurā – Không bỏ rơi gánh nặng trách nhiệm - Luôn luôn canh cánh, đau đầu, nghĩ đến chuyện phải làm trong đời sống tu học. Đa phần Phật tử mình không được sách tấn, không được khích lệ chuyện đó; đa phần được khích lệ bố thí không, kệ nó, mặc xác, kệ cha. Chứ đúng ra chúng ta phải thường xuyên được khích lệ, nên học giáo lý căn bản, nên có những khóa thiền thực tập, và tôi đã nói rất nhiều lần.

Tu tập Tứ niệm xứ buổi đầu là công phu phải nỗ lực. Ngày nào mình thấy nó là công phu phải nỗ lực thì chưa khá. Phải đến lúc nó là nếp sống không thiếu được. Thấy đời sống chánh niệm là sự an lạc, hưởng thụ, đặc quyền đặc lợi của người biết chánh pháp. Mình thấy mỗi lần có dịp theo dõi hơi thở, thở một cách chánh niệm là giây phút an lạc, an lành, an toàn. Lúc đó là khác. Không phải, họ chưa tới đích đâu nhưng vậy mới khá, mới đáng nhận chữ khá. Còn thấy chuyện tu học giáo lý hay Tứ niệm xứ là công phu phải cố gắng là chưa; phải đến cảnh giới như bonsai.

Tôi biết ở Việt Nam nhiều người không nghề nghề gì, thấy ai làm gì thì bắt chước, nghề gần như không vốn là đi lang thang, ao hoang, mả lạng thấy gốc cây nào ngộ ngộ bứng, đào, đem về, chỉnh sửa, cắt tỉa, cho vô chậu, uốn, sửa chút đỉnh chờ Tết tới là bán; Nhưng chưa khá. Mấy người đó chưa khá, phải vầy mới khá: Có ngày cần tiền muốn bán cái chậu lòng nó đau. Lúc bấy giờ đã yêu nó rồi; Buổi đầu tỉa cây vì đồng tiền, lúc nào cũng thấy bác hồ đồng polyme xanh xanh treo treo là chưa khá. Phải có lúc nào đó, chờ tan mưa, tạnh mưa hết nắng để ra sân uốn kềm, thêm đất, bót đất, ngắm nghía, bỏ vợ, bỏ con, bỏ bạn bè, ăn rồi chìm sâu từng nhánh, từng khe, từng hốc, ... lúc đó nắng gió mưa sương chỉ là chuyện nhỏ. Cái lớn là ngồi được nhìn cái cây mình tỉa, thành quả mình đã cất lực máu lệ với nó, lúc đó mới khá. Buổi đầu là không vốn, không kiến thức, ráng đi bới đi đào, mấy gốc tào lao bán đồ bán tháo mấy dịp Tết giá nào cũng bán thì chưa. Lúc mà bán cây nào lòng đau cây nấy, như bán con vậy.

Trong làng chơi đồ cổ nhiều tay vậy. Buổi đầu cũng mua đi bán lại, mà lúc máu quá, từ Việt Nam là máu, chơi máu quá, mỗi lần tiền một đũa đi lòng đau như cắt. Đồ đó kiểu Nội phủ, chén đó chén Mai Hạc đời Mạc Đĩnh Chi, đời Nguyễn Du đi cống sứ bên Tàu đem về. Một cặp nó quý cực phẩm, giờ đem đi bán lòng đau lắm, mà giờ đang cần tiền, mỗ con, vợ đẻ phải bán, lòng đau lắm.

Tứ niệm xứ y chang vậy. Buổi đầu sợ sanh tử mình tu. Đến lúc nào đó mình không thể sống khác nếp sống chánh niệm lúc đó mới khá được. Hội chúng nào gồm toàn thằng vậy đó là hội chúng tối thượng.

Còn hội chúng tới đâu hay tới đó khi nào nằm ngáp ngáp mới hay – Hội chúng hạ liệt. Tôi nhắc lại lần nữa. Kinh hoàng lắm. Nước ngoài mà bệnh còn thuốc giảm đau, còn chế độ bảo hiểm, chứ nước nghèo chỗ nằm mùa hè nó nực, quạt máy không đủ mát, rồi khai, ăn thì khả năng hạn chế, bệnh hoạn, lúc đó mới nhớ, giá mình biết tu Tứ niệm xứ giờ mình êm quá rồi; Còn đó giờ đâu biết tu hành, niềm tin Phật pháp thì hời hợt, sơ sài, theo tà sư ác hữu đâu được học hành giáo lý gì đâu; Nó hốt cho mấy thang: Ôi học chi, tu chi, thì hồi đang trẻ, đang khỏe, đang giàu, đang

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

đẹp nghe hay, hay quá; Nhưng lúc hết giàu, hết đẹp, hết trẻ, hết khỏe, quạnh hiu vào ra một mình lúc đó mới biết thì lúc đó xong rồi.

Cho nên, hội chúng có 2. Ngài nói muốn ok phải theo hội chúng nào là vậy đó.

4. Hội chúng thánh nhân - Hội chúng phàm phu (anariya)

Hội chúng thánh nhân = Quan tâm trí tuệ giác ngộ.

Đi chùa bố thí cúng dường, tề thì mong người ta biết mình là ai; Ngồi thiền, học giáo lý để giỏi hơn người ta, cãi thắng người ta. Từ bố thí, trì giới, ngồi thiền, học đạo, khá hơn chút thì tham dự mấy khóa thiền mà trong lòng chớ hề nhớ Giáo lý Tứ Đế. Giáo lý Tứ đế gom hết.

Luôn luôn nhớ rằng: **Mọi thứ là khổ. Thích cái gì là thích trong khổ và đầu tư khổ. Muốn hết khổ đừng thích trong khổ nữa. Sống bằng 3 nhận thức này là con đường thoát khổ.** Chưa chứng thánh được chỉ ít mỗi ngày nhớ như vậy đó, sống với trí tuệ Bốn đế đầu không dự hàng mình cũng thuộc về hội chúng Thánh nhân;

Còn chỉ biết đi chùa cầu danh, cầu lợi, cầu phúc, cầu lộc – 4 cái cầu đó, thì chưa đủ tư cách dự hàng thánh chúng, thuộc về thánh chúng.

Trong kinh Phật dạy: Nay các tỳ-kheo, một nhà vua có 3 nơi chốn phải nhớ hoài suốt đời.

- Chỗ mình sanh ra: Có nhiều ông sanh ra trong hoàng cung, có nhiều ông sanh ra chốn dân dã đói nghèo, sanh ra trên đường viễn chinh của phụ vương, trên bước đường lưu lạc của mẫu hậu; Chứ không phải ông vua nào cũng được sanh ra ở cái bồn bằng vàng, không có đầu nha. Cho nên, chuyện đầu tiên ông vua phải nhớ mình sanh ra ở đâu.
- Chỗ mình lên ngôi: Lên ngôi ngay hoàng cung không có gì, đàng này lên ngôi giữa rừng kiêu Lê Lợi Quang Trung làm gì có hoàng cung, lúc ổng được người ta gọi hoàng đế nhiều khi giữa núi mênh mông. Chỗ đó rất quan trọng. Nhiều khi đặng quang chỉ có thanh kiếm lệnh sét rẹt lùm ngoài dân gian, có 2-3 thằng cha mặc áo lùm thùm làm đại thần, quỳ xuống dâng cả một đám ba quân “hoàng thượng vạn tuế vạn tuế” là xong, nhưng chỗ đó linh lắm, chỗ đó như chỗ thụ phong linh mục, chỗ thọ đại giới của tỳ-kheo vậy đó. Ghê vậy đó.
- Chỗ mình thắng trận: Lúc mình ra quân đánh thắng đối phương chỗ nào.

Vị tỳ kheo cũng có 3 chỗ suốt đời không quên được:

- Chỗ mình xuất gia.
- Chỗ lần đầu tiên chứng Sơ Quả hiểu Bốn đế là gì.
- Chỗ chứng La Hán.

Tại sao Ngài tách Sơ Quả ra? Vì có nhiều vị, cả đời chưa chứng La Hán nhưng chỉ cần họ hiểu Bốn Đế, hiểu kiểu trình độ Tu Đà Hườn, hoặc chỉ ít nếu mình không có Tu Đà Hườn thì lần đầu tiên

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

mình hiểu Bốn đế là cái gì và tại sao giáo lý Bốn Đế quan trọng như vậy đó, nó ảnh hưởng gì trong nhận thức, trong cuộc sống, trong cuộc tử sinh của mình. Cái đó rất quan trọng.

Mà Phật tử Việt Nam có bao nhiêu người đồng ý đoạn kinh này? Thấy có gì đâu. Tôi nghe tôi hiểu mà, bình thường.

Hội chúng sống hành động trên nhận thức Bốn Đế hội chúng đó được gọi là Hội chúng Thánh nhân. Hội chúng coi thường giáo lý Tứ Đế là hội chúng phàm phu. Tất cả chúng ta đều tăng tục nam nữ, tu hành thế nào, đời sống ra sao luôn luôn sống trong nhận thức bốn đế, nó quan trọng lắm. Thứ nhất là với buồn đau máu lệ, khi mình nhớ mọi thứ là khổ thì mình sẽ bớt khổ. Với cái nào ngọt ngào ngon lành thì nhớ mọi thứ là khổ mình sẽ bớt ôm chặt nó.

Khi mình máu lệ nhớ “Mọi thứ là khổ” nó không làm mình đau khổ nhiều như trước đây; còn lúc ngọt ngào nó không làm mình đắm đuối mê mê như trước đây, vì Mọi thứ là khổ mà; Nó bồi thêm cái thứ hai: Bất cứ anh thích cái gì cũng là thích trong khổ, dầu đam mê bài bạc, trai gái, săn bắn cá hay đam mê học tập, Tam Tạng, tu tập tứ niệm xứ, đắc thiền, thần thông, anh có chùa miếu, đạo tràng, đệ tử, anh có 800 ngôi chùa, anh hoằng pháp toàn cầu như ý, ... miễn anh còn thích trong cái gì đó đều là thích trong khổ.

Cái thứ ba là Muốn hết khổ đừng thích trong cái gì nữa. Chuyện thiện phải làm, chuyện ác phải tránh nhưng phải nhớ đó là uống thuốc, ăn kiêng thôi chứ không có gì mà thích trong đó hết.

Ba nhận thức trên cộng lại trở thành nền tảng sinh phong, sinh thức, thành nền tảng sống và hành động của mình lúc bấy giờ nó chính là con đường giải thoát.

Ở đây tôi không hề nhắc đến chữ Bát Chánh Đạo. Vì Bát Chánh Đạo chính là hành trình sống bằng 3 nhận thức vừa kể. Vị nào không tin thì về mở kinh ra coi. Tôi mệt rồi, không giải thích nữa.

5. Có 2 loại bày đàn : **Hội chúng rác rưởi, cặn bã (Parisākaṣaṭo)- Hội chúng tinh hoa, cốt tủy (parisāmaṇḍo)**

Các vị có biết trong giới làng ngọc, dân buôn ngọc ở biên giới Miến – Tàu, vùng khai thác ruby, jade, cẩm thạch có từ "đổ thạch" Đổ = bài bạc, đổ bác; Thạch = Đá. Thuật ngữ này ám chỉ chuyện: Mỗi lần đào lên viên đá nghi có ngọc là nguyên đám thương lái tới, đứng trước cả trăm viên, 20-30 viên, đứng dòm, nó đem hết kiến thức, kinh nghiệm linh cảm, giác quan thứ sáu chủ nhật gì đem hết, nó lựa, rồi nó chốt chọn viên nào, mua như đánh bài, trả giá cao, giả định trong đó có ngọc, như đánh bài. Tôi lấy viên A, ông kia lấy viên C, F, N. Chọn xong đem ra cho ông chủ cắt. Có những viên cắt ra nguyên lõi ruby ngon lành là một đêm làm vua. Còn nhiều tay phun nước cho lưỡi cưa đi vô đi hoài, không thấy gì hết, nhìn bọt nước trào ra người ta đoán lõi nó là gì, là đá không có lõi, đá không có ngọc.

Còn có những người đá có ngọc là sao, nhìn ở ngoài bình thường mà trong có nội hàm, có nội dung, có cái để mình học, có cái để mình thấy, có cái để mình nghe, có cái để mình nhìn. Có

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

những người trót quớt, như cục đá xanh vậy đó. Ở đây đám đông không có lõi ngọc bên trong là hội chúng **parisākaṣaṭa** – Hội chúng rác rưởi, cặn bã, không có cốt lõi. Hội chúng **parisamaṇḍa** – Hội chúng có cốt lõi.

Tôi kể bà con nghe chuyện đồ thạch vậy đó.

Theo một ông sư y áo trang nghiêm, ăn nói từ tốn theo đuổi cả đời cuối cùng chỉ là viên đá xanh, không có gì hết, đem cưa đi cắt làm tám không có gì hết; Bạ bẻ cũng vậy, rủ đi làm phước là đi theo cả đám rần rần bát nhã, bát nhã đâu không thấy thấy bát nháo không, cuối cùng mấy chục năm theo nhau không được khi mốc gì là cặn bã, rác rưởi, rỗng tuếch.

Hội chúng tinh hoa là hội chúng có nội hàm. Nhưng phần tiếp theo mới ghê.

Thế nào là hội chúng rác rưởi = Hội chúng có 4 hướng hành động thiên vị.

Đây là chỗ dịch sai, tôi xin cúi đầu trước các vị tiền bối, tôi không biết đây là bản dịch của ai. Tôi nhắc lại một cách cẩn trọng, có cân nhắc, không biết bản dịch này của ai, vì tên để hòa thượng Minh Châu nhưng tôi nghi ban biên tập đời sau có thể họ sửa, tôi không biết của ai; thì ở đây bản tiếng Việt là cái gì ta? “ Ở đây, này các Tỷ-kheo, tại hội chúng nào, các Tỷ-kheo đi đến con đường đục, đi đến con đường sâu, đi đến con đường si, đi đến con đường sợ hãi, này các Tỷ-kheo, đây gọi là hội chúng cặn bã”.

Trót quớt. **Chandāgati** = Thiên vị vì thương thích, vì cảm tình, hành động theo sự thúc đẩy của thương thích, cảm tình, quý mến. Hướng hành động thứ hai là **dosāgati** = Hành động theo tức giận, bực bội, cái đó gọi là thiên vị đó; Cái đầu tiên là thiên vị vì thương thích; cái thứ hai là thiên vị vì ghét bỏ; Cái thứ ba là thiên vị vì ngu dốt.

- Thiên vị vì thương thích, cảm tình, quý mến (**Chandāgati**): Lẽ ra chuyện đó các vị không nên làm nhưng vì tôi thương nên tôi xí xóa “được mà, không sao hết”; hoặc là cái đó đáng phải chia đều mà tại tôi thương quý vị tôi cho quý vị nhiều hơn chút; hoặc là không ai được riêng quý vị được; ai cũng ít quý vị được nhiều, ai cũng dờm quý vị được tôi chọn phần tốt. Đó gọi là hành động thiên vị vì thương, vì thích.
- Thiên vị theo tác động của lòng sân giận, bực bội - Thiên vị vì ghét bỏ (**Dosāgati**) : Người đó họ không làm gì hết mà vì tôi ghét họ cho nên họ làm gì cũng sai, luôn luôn tôi dành phần xấu, phần dơ, phần hư, phần ít, cho họ. Đó gọi là thiên vị. Thiên vị vì ghét bỏ.
- Thiên vị vì si: Tôi hành động theo cái dốt của tôi. Cái gì tôi không biết tôi đi hỏi thầy hỏi bạn đồng này tôi không muốn chuyện đó, theo sức ngu tôi làm; càng đổ vỡ, hư hao; gọi là Nhiệt tâm + Dốt nát = Phá hoại. Tôi không muốn hỏi ai hết, tôi hành động theo hướng dốt của tôi. Hiểu sao tôi làm vậy. Lẽ ra mình phải có cân nhắc, tham khảo, trao đổi. Không tham khảo, không trao đổi cứ hành động theo cái dốt của mình. Gọi là hành động theo cái ngu.
- Hành động vì cái sợ (**bhayāgati**): Lẽ ra mình không làm chuyện đó, mà vì sợ ai đó mình làm. Cúi đầu trước bạo quyền, cúi đầu trước sức mạnh nào đó bất chấp.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Trong khi trong kinh ghi rất rõ. Có những người có 3 hướng hành động:

- Lấy đời làm trọng, lấy người khác làm trọng (*lokapatayya*) : Lấy đời làm trọng, lấy người khác làm trọng. Có những người coi dư luận là tất cả.
- Lấy mình làm trọng (*attāpatayya*) : Lấy cảm xúc bản thân làm nền. Coi cảm xúc bản thân là tất cả.
- Lấy pháp làm trọng (*Dhammādhīpatayya*): Lấy Pháp làm nền tảng hành động, làm cơ sở hành động; Phải như vậy mới đúng.

Lấy đời làm trọng cũng sai, lấy mình làm trọng cũng sai; Hướng thứ ba đức Phật mới khen, không có cảm xúc bản thân, cũng không dư luận, ai hết mà mình phải xét coi có hợp đạo hay không, nó có đúng pháp hay không, làm vậy có hại mình hại người hay không, làm vậy có lợi mình lợi người hay không, có lợi mình lợi người đời này kiếp khác hay không. Phải cân nhắc cái đó: Mình – Người, Đời này – Kiếp khác.

Còn có những người lúc nào cũng dư luận hết; Đi tu, giáo lý không học, ráng kiếm cái chùa làm trụ trì, lễ nào cũng chường ra đó, lâu ngày tu lâu làm sư cụ, lão làng, người ta kính gọi sư cụ, người ta tới hỏi nói không biết thì kỳ. Một là bài xích người khác – cái này rất là độc ; Hai nữa là dạy tầm bậy. Nó bỏ mấy chục năm đi theo mình; Mình sống lấy mình làm trọng, chỉ lấy cảm xúc, mặt mũi, sĩ diện bản thân. Hoặc là lấy đời, lấy dư luận làm trọng, thấy dư luận coi trọng ông có đạo tràng, có đệ tử, có đồ chúng mình cứ theo đó hành động; còn đời sau kiếp khác thông cảm đi, miễn. Cái đó là sống đời, không phải sống đạo.

Có 2 hạng hội chúng: Hội chúng cặn bã, rác rưởi = Hành động theo cảm xúc bản thân, trong đó gồm có Thích – Ghét – Sợ - Dốt. Trong khi đó, Hội chúng tinh hoa = Chỉ lấy pháp làm trọng. Cái này mới là tinh hoa. Mấy người này sơ sài cách mấy cũng là đá có ngọc. Tinh hoa là cốt lõi. Đá có ngọc. Còn thứ bình thường ngoài ra là đá xanh, đá không có lõi, đá không có ngọc bên trong, đá lót đường, đá xây dựng cầu đường nhà cửa thôi, trong khi đá kia đá có ngọc, loại cẩm thạch ngon lành, màu ngon lành, không tỳ vết, trong suốt, không nứt, không bọt, thứ đó một viên bằng ngón cái đủ đổi đời rồi. Thứ đá tào lao không ngọc là xài không được.

Hội chúng tinh hoa là hội chúng sống và hành động lấy pháp làm trọng. Chữ đây không phải “đi đến dục, đi đến tham, đi đến sân, đi đến sợ” không phải “đi đến” mà phải dịch là “thiên vị”, hướng sống, hành động không bị lệ thuộc, tác động bởi thương thích, ghét, sợ, mà lấy pháp làm trọng; Thì hội chúng này gọi là hội chúng tinh hoa. Ngược lại tinh hoa chính là hội chúng cặn bã, rác rưởi, hội chúng không cốt lõi.

Cái này rất là quan trọng.

- 6. Hội chúng được huấn luyện, được đào tạo một cách vụng về (*nookkācitavinīṭā*) không được dạy phản biện (*nopaṭipucchāvinīṭā*) – Hội chúng được đào tạo, được huấn luyện, được dạy phản biện (*okkācitavinīṭā, paṭipucchāvinīṭā*)**

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Hội chúng được huấn luyện, được đào tạo một cách vụng về, không được dạy phản biện = Chim lồng cá chậu không phải nghĩa nhất tũ mà nó có nghĩa là cúi đầu tùng phục vô điều kiện. Ông thầy tốt phải khuyến khích đệ tử phản biện. Thấy thầy giảng kỳ kỳ, hỏi; Các con có thương thầy bằng trời, thấy thầy sống kỳ kỳ- hỏi; thấy thầy giảng kỳ kỳ - hỏi; Không hiểu - hỏi. Mình hiểu mà thấy cái hiểu mình kỳ kỳ - hỏi; thấy ông thầy hiểu kỳ kỳ - hỏi; Đó là **paṭipucchāvinīta**;

Còn hội chúng không được dạy phản biện: Các con chỉ làm nô lệ cho thầy chứ các con không nên làm học trò, bởi vì các con không được dạy phản biện. Các vị nghe là thấy hội chúng thảm cỡ nào. Hội chúng chỉ được đào tạo để làm thú nuôi thôi, thú cưng, gia súc gia cầm, chim lồng cá chậu, cấm phản biện; thì dầu hội chúng này thuộc về đời hay đạo, sai, hội chúng này phải lập tức lìa bỏ. Một đường lối, một ý thức hệ, một quan điểm chính trị, tôn giáo, văn hóa, triết học nào đi nữa mà cấm mình phản biện, đi lẽ trái là sai, phải đi lẽ phải, đi một phe với nhau. Đứa nào nhảy qua lẽ trái đứa đó bị tùm liền là sai, dầu về mặt chính trị, tôn giáo;

Phải cho phản biện thì nó mới khá được. Cha mẹ dạy con cái cũng phải cho nó phản biện một cách lễ phép. Đúng, phải có lễ phép. Nhưng phải cho nó phản biện;

Thành công trong giáo dục gia đình Tây phương, Âu Mỹ là cha mẹ sẵn sàng ngồi xuống làm bạn với con. Sẵn sàng. Chứ không giáo dục kiểu nước, thác đổ xuống đầu. No. Ngồi xuống, lắng nghe và chia sẻ, con nó nói. Con nó là con người mà, nó là con người nó đâu phải là con thú. Nó cũng có tư duy, nó cũng có tình cảm, nó cũng có đường hướng nhận thức của nó, phải lắng nghe chứ. Và cho phép nó phản biện, gợi ích, khích lệ nó phản biện một cách lễ phép, dễ thương.

Lễ phép là do tôi thêm chứ đúng ra họ cũng không cần. Nhẹ nhàng, lịch sự. Họ chú ý nhẹ nhàng, lịch sự chứ họ không có khái niệm lễ phép, lễ phép là hơi bịnh.

Đối với tôi hiểu, lễ phép, lịch sự = Mình luôn cho đối phương cảm giác họ được tôn trọng. Đủ rồi. Mỗi người có kiểu bày tỏ khác nhau. Một trong những kiểu bày tỏ nhất nhân loại nghĩ ra là người nhỏ khoanh tay cúi đầu trước người lớn, rất là kỳ. Khoanh tay. Trong room tôi biết nhiều người họ sẽ chống tôi, nhưng tôi nói thiệt; nó có trăm ngàn cách bày tỏ lòng tôn kính, tôn trọng đối phương, không nhất thiết khoanh tay. Nó kỳ lắm. Đứa bé bé lớp 5, lớp 7 khoanh tay tôi thấy kỳ rồi. Nó chỉ cúi đầu. Ai sống Âu Mỹ thì biết. Trẻ con Âu Mỹ nó lịch sự lắm. Nó luôn luôn cho người đối diện biết nó tôn trọng người ta, nhưng mình hiểu, mình hiểu qua cái cười, qua ánh mắt, qua giọng nói, qua chữ nó lựa chọn nó dùng “Yes, sir; No, Sir” Luôn luôn. Chứ nó dùng, thái độ của nó, ánh mắt của nó, nụ cười của nó, giọng nói của nó là đủ rồi. Mặc gì cả xã hội vô khung hết, cấm phản biện, mỗi người được dạy khoanh tay cúi đầu là tôn trọng là sao? Đó là xã hội cấm phản biện. Nó có nhiều cái lạ lắm.

Báo chí ngày nay chữ nghĩa xài sai rất là nhiều mà không ai dám lên tiếng. Thí dụ người ta xài sai chữ “nhược điểm” và “yếu điểm”, họ nghĩ nhược là yếu; hoặc điểm yếu, nhược điểm, yếu điểm, ba chữ xài sai bét; Hoặc như chữ “cưỡng hôn”, tới bây giờ họ vẫn hiểu chữ cưỡng hôn là forcibly kissing, không phải mình hôn người ta không thích là cưỡng hôn, mà cưỡng hôn là mình lấy người ta khi người ta không muốn. Mặc chừng gì cả xã hội, nó ra thì nó bu lại nó chữ. Như hồi

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

covid, nó kêu là “giãn cách xã hội” mà tôi không thấy ai lên tiếng chữ đó hết. Chữ đó rất là kỳ. Nó cực kỳ antilinguistics, nó phản khoa học, phản ngôn ngữ học. Nó phải là “gián” chứ, “giãn cách”. Chữ giãn nằm đây nghĩa là gì, nếu tiếng Hán? Còn nếu đưa qua tiếng Việt là bậy, vì đưa qua tiếng Việt đúng tiếng Việt thì xài hẳn chữ tách rời đi, không, cũng có mùi Hán hán chút, “giãn”, đúng ra phải “gián” chứ. “gián” = rời. Cả rừng người xài. Bữa hôm tôi có ý kiến mà nó bu lại nó chữ không còn, nó còn nói, thầy phải nghe kỹ giọng nói của phát ngôn viên trên đài để mới hiểu được. Ngộ lắm, xã hội cấm phản biện.

Trong đạo cũng vậy. Ngoài đời cũng vậy. Hội chúng ok ngon lành là phải được phép phản biện, khích lệ phản biện.

7. Hội chúng lấy pháp làm trọng – Hội chúng lấy tài vật làm trọng.

Amisa = Thế quyền thế lợi, không phải vật chất không = Chỉ đam mê cái gì thuộc về thế gian.

Amisa còn có nghĩa ghê lắm, “miếng mồi” amisagaru = đam mê quyền lợi thế gian. Cũng ngồi thiền, giữ giới, cũng kinh hành, cũng bố thí, khóa tu học, đạo tràng, slogan,.. nhưng chốt lại trong đám ai cũng muốn mình nổi tiếng, được người ta biết, được danh, được lợi, có cái bỏ túi, có chút tư hào,... đại khái mong toàn chuyện tầm bậy không, được người ta khen, có nguyên đám đi chơi cho vui, bày đàn để vui,...cầu danh, cầu lợi, cầu vui = **Amisagaru** = chỉ coi trọng niềm vui, quyền lợi thế gian.

Dhammagaru = Gặp mặt nhau làm sao phát triển pháp học pháp hành, pháp hành; Làm sao phát triển chánh niệm, thiền định, giới luật, tâm úy, niềm tin,...

Đám đông tổ chức rầm rộ, mặc đồng phục, vui cười líu lo, đeo mấy túi, slogan làng mai làng mốt, chánh niệm mỉm cười, yêu thương, từ thiện, trà thiền, lập nhóm, ... thù nhất ba cái nhóm mặc đồng phục. Nội dung không có, mục đích càng không = **Amisagaru**, Hội chúng không đi về đâu hết. Hội chúng đó mai này tan đàn xẻ nghé chỉ để lại con số 0 tròn vo, đau nhất là luộc ăn không được, cái trứng nó tròn luộc ăn được, còn đặng này luộc ăn không được mới ghê. Trong khi đó Hội chúng Dhammagaru = khi xáp vào nhau thì nâng đỡ, tiếp sức, hà hơi cho nhau. Bên Chúa nó có tiếp sức mà bên đạo Phật mình không có. Mặc dù đức Phật có dạy khái niệm tiếp sức – **kalyāṇamitta**, thiện hữu – Thiện hữu là người có thể tiếp sức cho mình; Đó là trong kinh điển cho vui thôi chứ mình thực tế không có. Phật giáo hôm nay không có khái niệm tiếp sức = Mình gặp nhau không hỗ trợ nhau, chỉ đập đổ nhau thôi.

Tôi rất mực cảm kích dẫu yêu các vị chép bài, các vị chép tôi đọc tôi vừa thương vừa hận, trời ơi sao nó bỏ công nó chép, mà hận là sao nó chép nó không chịu tìm hiểu, không chịu banh lỗ tai nó ra, không chịu rửa lỗ tai nó ra nó nghe cho kỹ, như là nói “tiếp sức” thế nào cũng có đưa oánh là “tiếp xúc”, đặng chi? Nó đưa lên đặng người ta chữ tui. Người ta chữ người giảng. Hễ người ta khen hay quá là ảnh ăn hết, còn chữ là tui ăn hết; Vừa thương, vừa hận. Tình trường nó vậy.

Hội chúng coi nặng Pháp = Hội chúng lấy pháp làm trọng.

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

Amisagaru = Hội chúng lấy đời làm trọng.

Chúc bà con một ngày vui. Hẹn nhau chủ nhật sau./.